

logia; hic, in annotationibus ad librum Tertulliani de Penitentia: uterque enim docet, Confessionem secretam singulorum peccatorum, non modo non esse jure divino institutam, aut imperatam, sed neque in usu antiquæ Ecclesie fuisse.

Porro Lutherani, et quotquot ab illis sectæ Hæreticorum exortæ sunt, licet varie sentiant de Confessione, omnes tamen in eo conveniunt, ut non sit necessarium omnia peccata Sacerdotibus confiteri: ex quo illud etiam sequitur, ut Confessio integra peccatorum, qualis in Ecclesia Catholica exigi solet, non sit divinitus instituta.

Martinus Lutherus in lib. de captiv. Babylon. cap. de Penitentia scribit quidem Confessionem secretam, que modo celebratur, sibi valde placere, et esse utilem, vel potius necessariam: tamen addit tres errores. Primo, non posse eam probari ex Scripturis. Secundo, non esse necessarium confiteri omnia sacerdotibus. Si quis enim correptus a fratre, quem forte læsit, agnoscat coram illo peccatum suum, et veniam petat, docet Lutherus, eum non teneri peccatum illud sacerdotibus aperire. Tertio, damnat omnino eos, qui docent circumstantias peccatorum in Confessione esse detegendas: «Ego, inquit, quidquid est circumstantiarum, consulerim penitus contemnere.»

Item in serm. de Penitentia, docet non esse confitenda venialia, nec omnia mortalia, sed ea tantum que sunt manifeste mortalia. Ex quo loco deprompti sunt articuli, quos Leo X. damnavit. Nam art. 8. negat omnia peccata mortalia esse confitenda, et addit, in antiqua Ecclesia, sola peccata manifeste mortalia ad Confessionem adduci consuevisse: et art. 9. scribit, dum volumus pure omnia confiteri, nos nihil aliud facere, nisi ut misericordie Domini nihil ignoscendum relinquamus: et in assertione ejusdem articuli, carnificinam cruentissimam appellat, si quis a penitentibus omnium, et singulorum peccatorum confessionem exigat.

Dubitari solet, quid per manifesta peccata, que sola ad Confessionem pertinere voluit Lutherus, intellexerit: non enim defuerunt olim, qui eum excusare vellent. Aut igitur manifesta peccata oculis opposuit, aut dubiis, aut omnino incognitis etiam ipsi peccatori. De omnino incognitis non potest esse locutus, ea siquidem ne Catholici quidem volunt esse confitenda: neque carnificinam Lutherus appellasset sententiam Catholico-

rum, si in eadem sententia etiam ipse fuisset. De oculis non se etiam locutum, testatur ipse in assert. artic. 8. quare id solum restat, ut de dubiis intellexerit: qui certe non parvus est error.

Idem in serm. de Confess. et Eucharistia, edito anno 1519. dicit, Confessionem que fit coram Sacerdote, non esse præceptam a Deo, sed a Papa. Item in libro de ratione confitendi, cap. 6. valde dubitat, an peccata cordis sint confitenda. Item in libro contra Latomum, anno 1521: «Nego, inquit, in totum Confessionem esse exigendam; et in sermone de Eucharistia, anno 1526, neminem vult cogi ad Confessionem faciendam. In visitatione Saxonica, anno 1528. iterum repetit, Confessionem non esse præceptam, licet sit utilis. Denique in articulis Smalchaldicis, anno 1527. in articulo de Confessione, dicit, enumerationem peccatorum debere esse liberam, ut quisque enumeret illa, que voluerit.

Joannes Ocolampadius librum scripsit, quod Confessio non sit onerosa Christiano: sed non agnoscat Confessionem a Deo præceptam, imo ne ab Ecclesia quidem, nisi manifestorum criminum.

Philippus Melanchthon in ipsa Confessione Augustana, art. de Confessione: «De confessione peccatorum, inquit, docent nostri, quod Absolutio privata in Ecclesiis retinenda sit, quamquam non sit necessaria delictorum enumeratio: est enim impossibilis enumeratio omnium delictorum, juxta illud: Delicta quis intelligit?» Hæc ille, qui quamvis ex ratione quam affert, eam solum enumerationem non necessariam esse significare videatur, quæ est omnium peccatorum, sive ea cognoscantur a nobis, sive ignorentur, tamen sine dubio reprehendere voluit enumerationem illam, quæ est in usu Catholice Ecclesie, videlicet omnium peccatorum, quæ post examen animo occurrunt. Nam in Apologia articuli de Confessione et Satisfactione, sæpius repetit, enumerationem quæ modo fit, et que erat apud veteres, non esse necessariam jure divino: «Porro, inquit, adversarii nostri multos doctores receptissimos damnabunt, si contendent, enumerationem delictorum in Confessione necessariam esse jure divino. Quamquam enim Confessionem probamus, et quamdam examinationem prodesse judicamus, ut institui homines melius possint, tamen ita moderanda res est, ne conscientis injiciantur laquei, quæ nun-

CONTROVERSARUM

DE PŒNITENTIA

LIBER TERTIUS

IN QUO DE CONFESIONE DISSERITUR.

De Contritione, quæ prima pars est Sacramenti Penitentia, disserimus libro superiore: sequitur, ut de secunda parte, quæ Confessio dicitur, disseramus. In qua controversia explicanda hic ordo servabitur, ut primo loco referantur errores, qui de hac re versantur inter adversarios. Deinde, sententia Catholice Ecclesie ex divinis litteris confirmetur. Tertio, proferantur sanctiones et decreta Conciliorum. Quarto, testimonia veterum Patrum. Quinto, rationes variae. Postremo, argumenta adversariorum proponantur, et dissolvantur.

CAPUT PRIMUM.

De erroribus circa Confessionis necessitatem.

Primi qui Confessionem sustulerunt, veteres illi Hæretici censendi sunt, qui potestatem absolventi sustulerunt. Montanistæ videlicet, et Novatiani, de quibus in primo libro diximus: neque enim ulla necessitas confessionis est, si nulla sequitur Absolutio.

Fuit alia hæresis Audianorum, temporibus Valentiniani senioris, quæ (ut ex Theodoro lib. 4. de fabulis Hæreticorum intelligi potest) Confessionem quidem peccatorum jubebat, et Absolutionem largiebatur, sed nullam injungebat penitentibus mulctam; et ideo penitentes, quia per jocum ac ludum Confessionem a se exigi intelligebant, gravia peccata celabant, et solum pauca quadam ac levia fatebantur; plane ad eum modum,

quo nunc Lutherani confiteri peccata coram suis Ministris solent.

Messaliani quoque iisdem temporibus exorti (Damasceno teste, in libro de centum hæresibus) peccata dimittebant, nulla habita ratione Penitentia, et canonum Ecclesie.

Postmodum Joannes Wiclefus (teste Thomas Waldensi tom. 2. de Sacramentis cap. 135.) Confessionem Sacramentalem aperte oppugnare cœpit, asserens eam neque in Scripturis fundari, et ex sola institutione papali introductam esse.

Extitit etiam ante annos circiter centum, quidam Petrus Oxoniensis, qui Confessionem peccatorum in specie, affirmabat non esse de Jure divino, sed ex aliquo statuto, universalis Ecclesie: de quo vide summam Conciliorum in decretis Sixti Papæ IV.

Nostro sæculo in eodem errore versati sunt Erasmus Roterodamus, et B. Rhenanus. Ille, in Annot. ad epist. S. Hieronymi ad Oceanum de obitu Fabiolæ, et in annotatione ad cap. 19. Actor, et in Methodo Theo-

quam erunt tranquillæ, si existimabunt, se non posse consequi remissionem peccatorum, nisi facta illa scrupulosa enumeratione. » Idem in Examine ordinandorum, ubi de Confessione agit : « Nulla, inquit, enumeratio delictorum necessaria est, quia manifestum est, nusquam extare præceptum divinum de enumeratione singulorum. » Similia habet in Locis communibus, titulo de Confessione, ubi tamen utilem esse judicat aliquam enumerationem, et idcirco satis prolixè instituit methodum discutiendi conscientiam per omnia præcepta decalogi.

Janus Calvinus lib. III. Instit. cap. 4. §. 7 : « Miror, inquit, quia fronte ansint contendere, Confessionem, de qua loquuntur, juris esse divini : cujus equidem vetustissimum usum esse fatemur ; sed quem facile evincere possumus olim fuisse liberum. » Deinde §. 11. admittit Confessionem generalem, quam Minister pro se et populo in Ecclesia faciat. Et §. 12 admittit etiam Confessionem privatam coram Pastore, quando quis ita angitur et afflictiatur peccatorum sensu, ut se explicare nisi alieno adjutorio nequeat ; sed addit hanc moderationem : Hinc sequitur, inquit, ejusmodi Confessionem liberam esse oportere, ut non ob omnibus exigatur, sed iis tantum commendetur, qui ea se opus habere intelligent. Deinde ne ii ipsi, qui illa utuntur pro sua necessitate, ad enumeranda omnia peccata vel præcepto aliquo cogantur, vel arte inducantur : sed quoad interesse sua putabunt, ut solidum consolationis fructum referant. » Denique §. 19. de Confessione, qualis fit apud Catholicos : « Nihil, inquit, mirum si auriculari istam Confessionem, rem adeo pestilentem ; totque nominibus Ecclesiæ noxiam, damnamus, ac sublatam e medio cupimus. »

Martinus Kemnitius in 2. par. Exam. cap. 5. de Penitentia, pag. 976. et sequentibus de Confessione disputat ; sed pag. 121. ita explicat usum Confessionis, quem apud suos observari dicit : « Privata, inquit, Confessionis usus apud nos servatur, ut generali professione peccati, et significatione Penitentis petatur absolutio. Cumque non sine iudicio usurpanda sit Clavis, vel solvens, vel ligans, in privato illo colloquio pastores explorant auditorum judicia, an recte intellegendam doctrinam de peccatis exterioribus et interioribus de gradibus peccatorum, de sti-

pendio peccati, de fide in Christum : deducuntur ad considerationem peccatorum : explorantur an serio dolent de peccatis, an iram Dei timeant, et cupiant illam effugere, an habeant propositum emendationis : interrogantur etiam in certis quibusdam peccatis hæere existimantur : traditur illis doctrina, et exhortatio de emendatione, quæritur vel consilium, vel consolatio in gravaminibus conscientiæ : et tali Confessione impertitur Absolutio. » Hæc ille, qui non solum a Catholico ritu, sed etiam a Lutheri, et Melancthonis, quos magistros habere se gloriatur, doctrina longe abesse videtur. Illi enim Confessionem peccatorum in specie faciendam esse docent, licet non omnium, neque ex legis divinæ præcepto : at Kemnitius generali confessione, et poenitentis instructione contentus est.

Eadem generali confessione, ac poenitentis instructione contentus est Joannes Brennius in Confessione Wirtembergensi artic. 11 de Confessione ; et alii, quos longum esset, et minime necessarium enumerare.

CAPUT II.

Probatu Confessionis necessitas ex Evangelio.

Adversus omnes jam notatos errores, Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 5. et can. 6. 7. et 8. non solum declarat, Confessionem omnium peccatorum mortalium jure divino necessariam esse iis, qui post Baptismum in peccata labuntur ; sed etiam anathema dicit iis, qui contra ausi fuerint disputare.

Quam veritatem ex verbis Domini comprobaturus, ad hanc ratiocinationem, totam vim divinarum testimoniorum revocandum esse censui : Qui mortali peccato se obstrinxerunt, tenentur jure divino Penitentiam agere, et reconciliationem cum Deo quaerere : sed medium necessarium ad reconciliationem post Baptismum, est confessio peccatorum omnium Sacerdoti facta : ergo tenentur jure divino, qui post Baptismum mortali peccato se obstrinxerunt Sacerdoti peccata omnia confiteri.

Propositio in libro superiore probata est, ex illis verbis Matth. III. : *Penitentiam agite* (1) ;

ex illis Luc. XXIII. *Nisi Penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis* (1) ; neque adversari eam negant. Quare tota difficultas in assumptione posita est, quæ rursus hac ratiocinatione concluditur : Christus insituit Sacerdotes judices super terram cum ea potestate, ut sine ipsorum sententia nemo post Baptismum lapsus reconciliari possit : sed nequeunt Sacerdotes recte judicare, nisi peccata cognoscant : ergo jure divino tenentur qui post Baptismum lapsi sunt, peccata sua Sacerdotibus aperire ; ac per hoc est confessio peccatorum medium necessarium ad reconciliationem iis, qui post Baptismum lapsi sunt.

Hujus argumenti sola propositio confirmanda est, nam assumptio ita per se est evidens, ut nullo modo negari possit : iudicium enim sine cognitione causæ, ne cogitatione quidem fingi potest. Quocirca adversarii communiter ad nostrum argumentum respondere solent, Ministerium in hac re non judicem, sed præconem esse Dei, neque pro potestate absolvere, sed tantum annuntiare poenitentibus indulgentiam.

Philippus in Apologia Confession. Augustanæ, art. de Confess. : « Quod objiciunt, inquit, iudicem debere cognoscere causam priusquam pronuntiet, hoc nihil ad hanc rem pertinet, quia Absolutio est executio alieni beneficii, non est iudicium. » Idem in locis anni 1543. tit. de Confessione, ad idem argumentum his verbis respondet : « Respondeo ad majorem : differunt iudicium et ministerium Evangelii. In iudicio necesse est fieri cognitionem : at ministerium Evangelii est mandatum certum impertiendi beneficii, scilicet annuntiandæ remissionis peccatorum sive nota sint, sive ignota. » Et infra : « Ministerium, inquit, est testimonium divinæ absolutionis. » Et infra : « Quod Evangelium publice multis, et privatim singulis applicari possit, testatur hæc sententia : Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. »

Joannes Calvinus lib. III. Instit. cap. 4. §. 18. Nam, inquit, quod contendunt, non posse fieri iudicium, nisi causa cognita ; in promptu est solutio, temere hoc sibi arrogare qui sunt a seipsis judices creati. Et infra : Jactant sibi ligandi, et solvendi munus esse mandatum, ac si quædam esset jurisdictio questionis adjuncta. Porro hoc jus Apostolis fuisse incognitum, tota eorum doctrina

clamat. » Et §. 21. declarat, remittere ac retinere peccata nihil esse aliud, nisi polliceri ex verbo Dei remissionem peccatorum credentibus, et edicere damnationem non amplectentibus Christum : quod idem copiosius docet lib. IV. cap. 11. §. 1 : « Hoc, inquit, de remittendis, et retinendis peccatis mandatum, et illa de ligando et solvendo, Petro facta promissio, non alio debent referri, quam ad verbi ministerium ; quod dum Apostolis committebat Dominus simul hoc ligandi, solvendique munere ipsos instruebat Quæ enim est summa Evangelii, nisi quod omnes servi peccati et mortis, solvitur ac liberamur per redemptionem, quæ est in Christo Jesu ? qui vero Christum liberatorem, ac redemptorem non suscipiant, nec agnoscunt, eos æternis vinculis damnatos, addictosque esse ? »

Martinus Kemnitius in 2. par. Examinis, cap. 5. de Penitentia pag. 129. proponit his verbis potissimum Catholicorum argumentum : « Christus, inquit, Sacerdotes judices constituit, ut pro potestate Clavium pronuntient sententiam vel remissionis, vel retentionis peccatorum. Sed nullum iudicium recte exerceri potest incognita causa : ideo omnia peccata Sacerdoti ut iudici, in Confessione quando petitur Absolutio, sigillatim enumeranda, exponenda, et detegenda sunt. » Et infra ponit responsum pag. 130 : « Sed recte, inquit, respondetur discrimen esse inter iudicium, et functionem ministerii Evangelicæ : in iudicio enim juxta causæ cognitionem pronuntiat, prout bona, vel mala est, vel prout reus adfert compensationem pro delicto : ministerium vero Evangelii mandatum habet annuntiandi et impertiendi alienum beneficium, Christi scilicet. » Et pagina 1033 : « Ministri, inquit, tantum legatione funguntur, et sunt dispensatores alieni beneficii, quibus non mandatum est, ut corda scrutentur, sed ut iis, qui significant se Penitentiam agere, et Evangelio credere, annuntient remissionem peccatorum. » Hæc ille.

Quare si ex Evangelio probavero, Apostolos et eorum successores judices esse a Domino in Ecclesia constitutos in causa poenitentium, simul etiam probavero, jure divino confessionem peccatorum in specie coram Sacerdote esse faciendam.

Tria sunt loca præcipua, ex quibus judi-

(1) Matth. III, 2.

(1) Luc. XIII, 3.

ciaria ista potestas demonstrari potest. Primus locus est Matthæi 16: *Tibi dabo claves regni cælorum, et quæcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis; et quæcumque solveris super terram, erit solutum et in cælis* (1). Alter Matth. 18: *Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in cælo: et quæcumque solveritis super terram, erunt soluta et in cælo* (2). Tertius est Joan. 20: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt* (3).

Primus locus continet promissionem soli Petro factam: sed neque Catholici, neque Hæretici dubitant, quin Petrus acceperit Claves, non tantum ut ipse eis uteretur, sed etiam ut eas cum cæteris Sacerdotibus communicaret. Alter locus habet promissionem, factam Apostolis omnibus, sive prædictionem quamdam ejus potestatis, quam Apostoli et eorum successores accepturi erant. Et quia veritas mentiri non potest, etiamsi nihil aliud legeremus, non posset ambigi, quin eam potestatem alicubi accepissent. Tertius locus continet ipsam concessionem ejus potestatis, et Sacramenti totius constitutionem.

Et quoniam adversarii non negant, in his locis promitti vel dari Ecclesie potestatem solvendi, et ligandi, sive peccata remittendi aut retinendi; sed hanc potestatem interpretantur ministerium prædicandi, et annuntiandi penitentibus remissionem peccatorum, et imponentibus iram, et damnationem, sive publice multis, sive privatim uni; ideoque probandum nobis est, ex his locis apertissime colligi, datam esse veram potestatem ex auctoritate solvendi, ac per hoc Sacerdotes judices esse in causis peccatorum vice Christi.

Primum igitur id colligitur ex metaphora clavium, de quibus dicitur: *Tibi dabo claves*. Nam in primis claves non solent fieri, vel dari ad significandum, ostium esse clausum vel apertum, sed ad aperiendum et claudendum reipsa. Deinde, apud homines claves dari solent Magistralibus in signum potestatis: et in ordinatione Ostiariorum dantur claves ecclesie materialis, non ut Ostiarii declarent, sintne fores templi clausæ, vel apertæ, sed ut eas vere claudant atque aperiant. Denique, cum in Apocal. cap. 3. de Christo dicitur: *Qui habet clavem David, aperit, et nemo claudit; claudit et nemo ape-*

rit (4), omnes intelligunt per clavem, veram et proprie dictam potestatem, qua possit Christus ex auctoritate judiciaria absolvere et ligare, non autem significare aut declarare, quis sit ligatus, quis solutus.

Quare cum suas claves Christus cum Apostolis, eorumque successoribus communicaverit, veram potestatem ex auctoritate judiciaria solvendi et ligandi cum illis communicavit. Et quemadmodum nemo in clausam domum ingredi potest, nisi qui habet ejus domus clavem, ostium aperuerit: sic etiam nemo cui cælum ob culpam sit clausum, in illud ingredi poterit, nisi Sacerdotum ministerio aperiatur. Nam si aliunde pateret aditus, frustra claves Apostoli accepissent: quid enim processet habere claves domus, si absque clavibus; invito etiam Ostiario, aditus pateret? « Nemo, inquit S. Augustinus hom. 49. sibi dicat, Occulle ago, apud Deum ago. Ergo sine causa dictum est: *Quæ solveritis in terra, soluta erunt in cælo*? ergo sine causa sunt claves datæ Ecclesie Dei? frustramus Evangelium, frustramus verba Christi. »

Neque his repugnat, quod per Baptismum illi etiam, qui claves non habent, introniterè possunt homines in regnum cælorum. Nam potestas clavium, est potestas judiciaria, et ideo proprie erga eos tantum exercetur, qui sunt in Ecclesia. *Quid enim ad me de iis qui foris sunt judicare* (5)? inquit Apostolus I Corinth. v. Itaque per Baptismum admittantur homines ad Ecclesiam, et Sacerdotum judicio ac potestati subjiciuntur: sed si deinde peccaverint, sine Clavium beneficio nullo modo reconciliari queunt.

Secundo, idem colligitur ex metaphora ligandi et solvendi: ligare enim, et solvere, non significant denuntiare, vel declarare, sed reipsa vincula injicere, aut demere; et præsertim Matth. 16. et 18. aliqui non dixisset Dominus: *Quæcumque solveris, erit solutum*, sive: *Quæcumque solveris, erunt soluta*; sed: *Quæcumque solveris, erant soluta*; et: *Quæcumque solveritis, erant soluta*.

Dices: Esto, possint Sacerdotes solvere et ligare, non tamen ideoque necesse erit ad eorum tribunal accedere; non enim Dominus ait: *Et quæcumque non solveritis, non erunt soluta*; itaque poterunt illi quidem solvere si quis eorum ministerio uti voluerit,

sed poterit etiam peccator alia ratione sine ipsorum ministerio reconciliari. Quemadmodum cum regum auctoritate judices publici constituantur, possunt illi quidem judicare omnes, qui ipsorum opera uti volunt; non tamen coguntur qui lites habent ad publicos illos judices accedere, sed possunt arbitros eligere, aut etiam ipsi per se causam suam componere.

Sed hæc objectio facile solvitur. Nam etiamsi possint privati homines, lites, quas inter se habent, sine publicorum judicum sententia componere: non possunt tamen eas lites componere, quas cum rege ipso habent, nisi illum adeant, quem loco suo rex judicem esse voluit. Porro peccata omnia causa sunt, quas cum Deo ipso habemus, et ideo cum Deus judicium de peccatis, Sacerdotibus permiserit in Ecclesia sua, non possunt qui in Ecclesia sunt, si ejusmodi causas habeant, sine Sacerdotum judicio cum Deo reconciliari. Quare illa negatio, *Quæcumque non solveritis, non erunt soluta* quamvis expressa non fuerit in eo loco Evangelii: tamen aperte colligitur, tum ex illa affirmatione: *Quæcumque solveritis, erunt soluta*, qua Sacerdotes judices futuri dicuntur in causis contra Deum; tum etiam ex illa: *Quæcumque ligaveritis, erunt ligata*, ligare enim non solum est novum vinculum addere, et Excommunicationis: sed etiam vinculum peccati confirmare, ac retinere, ut in alio Evangelista explicatur, et denique nolle solvere. Quod si possent rei sine Sacerdotum sententia a peccatis absolvi, non esset vera Christi promissio: *Quæcumque ligaveritis, erunt ligata*.

Tertio, colligitur idem ex illis verbis Joan. 20: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt* (1). Hoc enim loco expresse datur potestas non solum remittendi peccata, sed etiam retinendi: retinere autem quid est, nisi nolle remittere? proinde negatur remissio illis; quibus noluerit Sacerdotes remittere. Adde quod non ait Dominus: *Quorum remiseritis peccata, remissa erant*, quod certe dixisset, si per remissionem, declarationem significare voluisset, sed ait: *Remittuntur eis*, quia nimirum ratam habet Christus sententiam a Sacerdote, nomine suo, latam.

Quarto colligitur ex illa voce: *Quorum*, nec enim vult Dominus omnibus indefinitè

peccata remitti, sed certis hominibus, iis videlicet, quos Sacerdotes absolvendos judicaverint. At Evangelium omnibus indefinitè prædicatum est, juxta illud Mare. ult.: *Prædicatè Evangelium omni creaturæ* (2), et omnibus omnino dari potest conditionalis illa absolutio Calvinii. « Remittuntur tibi peccata si credis. » Non igitur Dominus de prædicatione Evangelii, sed de vera potestate peccata remittendi loquitur.

Quinto, colligitur ex cæremonia insufflationis, qua Dominus usus est, cum potestatem remittendorum peccatorum Apostolis tribuit. Quemadmodum enim idem Christus Actor. 2: Spiritum sanctum dedit in specie linguarum, quia dedit eo tempore donum concionandi: sic etiam Joan. 20. dedit Spiritum sanctum insufflando, quia dedit donum peccata remittendi, non concionando, ut adversarii somniant, sed plane extinguendo, ac dissolvendo. Ut enim status extinguit ignem, et dissipat nebulas; sic etiam absolutio Sacerdotis peccata dispergit, et evanescere facit; juxta quam metaphoram legitimus Isaie 44: *Deleti ut nubem peccata tua* (3).

Sexto, idem probatur ex Patribus, qui loca notata ita exponunt, ut aperte significant, sacerdotes a Christo judices factos, et peccata ex potestate dimittere, non autem concionando annuntiare esse remissa.

Ac primum. S. Joannes Chrysostomus lib. III. de Sacerdotio, multis modis sententiam nostram confirmat: « Etenim, inquit, qui terram incolunt, atque in ea versantur, iis commissum est, ut ea que in cælis sunt dispensent: iis datum est, ut potestatem habeant, quam Deus neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit; neque enim ad illos dictum est: *Quæcumque alligaveritis in terra etc.* » At certe possunt Angeli annuntiare hominibus, remitti peccata si credant, non remitti, si non credant: non igitur potestas annuntiandi, sed vere absolvendi ac ligandi data est Sacerdotibus ex sententia Chrysostomi.

Pergit ibidem Chrysostomus: « Habent quidem et terrestres principes vinculi potestatem, verum corporum solum: id autem quod dico, Sacerdotum vinculum, ipsam etiam animam contingit, atque ad cælos usque pervadit, usque adeo, ut quæcumque inferne Sacerdotes confererint, illa eadem

(1) Matth. XVI, 19. — (2) Matth. XXIII, 18. — (3) Joan. XX, 23. — (4) Apo. III, 7. — (5) Corinth. V, 12.

(1) Joan. XX, 23. — (2) Marc. XVI, 14. — (3) Isai. XIV, 22.

Deus superne rata habeat, ac servarum sententiam Dominus confirmet. » At principes terræ non solent annuntiare quis vincetus sit, quis solutus, sed plane pro imperio corpora subditerum ligant et solvunt. Igitur et sacerdotes cum animas ligant, vel solvunt, non annuntiant quis ligatus sit, quisve solutus : sed plane pro imperio, Christi vice, vincula injiciunt, vel tollunt, si comparatio Chrysostomi aliquid valeat.

Pergit Chrysostomus : « Quorumcumque (ait) peccata retinueritis, retenta sunt. Quamnam, quæso, potestas hac una major esse queat ? » At annuntiare peccata fidelibus remitti, infidelibus defineri, non magna res est, id enim quilibet facere potest, qui modo Evangelium legere noverit, non solum Sacerdotes, sed etiam laici : nec tantum Catholici, sed etiam Hæretici, quin etiam ipsi Dæmones.

Pergit : « Pater omnifariam Filio potestatem dedit ; cæterum video ipsam eandem omnifariam potestatem a Filio illis traditam, nam quasi jam in cælum translata, ac supra humanam naturam posita, atque nostris ab effectibus exempti, sic illi ad principatum istum producti sunt. » At Pater Filio non nudam Evangelii annuntiandi facultatem dedit : sed plane ex auctoritate peccata demittendi. Alioqui Dominus Matth. 9. cum dixisset Paralytico : *Dimittantur tibi peccata tua* (1), et quidam Pharisei adjecissent : *Hic blasphematur* : potuisset uno verbo calumniam repellere, ac dicere, non se peccata proprie remittere, sed solum annuntiare esse remissa ; cæterum non hoc fecit, sed ex potestate mirabili repente curandi corpora, demonstravit se habere etiam potestatem admirabilem curandi animas.

Addit Chrysostomus : « Quid multa ? Rex aliquis si cui ex subditis suis honorem hunc detulerit, ut potestatem habeat quoscumque velit in carcerem conjicendi, eosdemque rursus laxandi : beatus ille, et admirandus iudicio omnium fuerit. At vero qui a Deo tanto majorem accepit potestatem, quanto cælum terra pretiosius est, quanto etiam animæ corporibus præstant : hic vilem eo usque dignitatem, accepisse nonnullis videri debet, ut vel in illorum cogitationem descendere queat, reperiri quandoque posse aliquem ex eorum numero, quibus tanta illa, quæ paulo ante dixi, fuerint concedita, cui ipsi munus

(1) Matth. IX, 2.

suum sordescat, quique donum sibi a Deo datum despiciat ? » Non poterat Chrysostomus apertius declarare, Sacerdotum potestatem vere ac proprie judiciariam esse, quam ea similitudine fecerit : comparat enim Sacerdotem non cum præcone regis, qui solum nuntiât quid factum, faciendumve sit : sed cum eo, qui pro potestate in carcerem de-gradat, aut ex carceribus liberat.

Addit ultimo ibidem Chrysostomus : « Corporis lepram purgare, seu (verius dicam) hand purgare quidem, sed purgatos probare, Judæorum Sacerdotibus solis licebat : neque nescis quanta cum ambitione, quanto cum studio, et concertatione Sacerdotalis dignitas id temporis acquireretur. Ad vero nostris Sacerdotibus non corporis lepram, verum animæ sordes, non dico purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est. » Hoc vero loco, tam perspicue Chrysostomus sententiam adversariorum damnat, ut nihil omnino contra responderi queat.

Sed audiamus etiam alios Patres. S. Gregorius Nazianzenus oratione ad cives timore percussos, et Principem, sive Præsidem irascentem : « Ipsa, inquit, Christi lex, vos quoque Præsides, meo imperio, tum solo subjicit : nam et nos cum potestate sumus, addam etiam ampliorem, perfectiorumque. »

S. Ambrosius lib. 1. de Penitentia, cap. 2. et sequentibus, probat ex locis allegatis Matth. 16. et Joan. 20. Sacerdotibus datam a Christo potestatem remittendi peccata. Loqui autem Ambrosium de vera potestate remittendi, non de solo ministerio evangelizandi, perspicuum est ; tum quia Novatiani non negabant posse Evangelium omnibus prædicari, sed negabant peccata ex auctoritate remitti posse ; tum quia cap. 7. Ambrosius scribit, Christum communicasse cum Sacerdotibus eam potestatem, quam ipse habet. Christum vero veram potestatem remittendi, non autem solum annuntiandi habere, paulo ante ostendimus.

S. Hieronymus in epist. ad Heliodorum de vita solitaria : « Absit, inquit, ut de his quidquam sinistrum loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos et nos Christiani sumus, qui claves regni cælorum habentes, quodam modo ante diem iudicii iudicant. »

S. Augustinus lib. xx. de Civ. Dei. cap. 9. explicans illud Apocalypsis : « Et vidi sedes,

et sedentes super eas, et iudicium datum est, ita loquitur : « Non hoc putandum est de ultimo iudicio dici, sed sedes præpositorum, et ipsi præpositi intelligendi sunt, per quos Ecclesia nunc gubernatur. Iudicium autem datum nullum melius accipiendum videtur, quam id, quod dictum est : Quæ ligaveritis in terra, ligata erunt in cælo. Unde apostolus : Quid enim mihi est, inquit, de his, qui foris sunt iudicare ? nonne de his, qui intus sunt, vos iudicatis ? »

S. Innocentius I. in epistola 1. ad Decentium cap. 7. : « De pondere, inquit, æstimando delictorum, Sacerdotis est iudicare. »

S. Gregorius hom. 26. in Evangelia, exponens illa verba Domini : *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis*, etc. « Principatum, inquit, superni iudicii sortiuntur, ut vice Dei quibusdam peccata retineant, quibusdam relaxent. »

Septimo probatur rationibus. Ac primum si non essent Sacerdotes iudices, nec vere peccata remitterent, sed solum annuntiarent esse remissa : nemo periret ex eo solum, quod sacerdotem reconciliantem habere non posset ; qui enim credit, ex sententia adversariorum, jam habet remissionem, etiamsi nemo sit, qui id verbis protestetur. Ad S. Augustinus in epist. 180. ad Honoratum aperte scribit, aliquos reconciliari cupientes, et proinde credentes in Christum, in æternum perire, quod ante moriantur, quam a Sacerdote absolvi potuerint. « An non cogitamus, inquit, cum ad istorum periculis pervenitur extrema, nec est potestas ulla fugiendi, quantus in Ecclesia fieri solet ab utroque sexu, atque ab omni ætate concursus, aliis Baptismum flagitantibus, aliis reconciliacionem, aliis etiam penitentiam ipsius actionem, omnibus consolationem et Sacramentorum confectionem, et erogationem, ubi si Ministri desint, quantum exitium sequatur eos, qui de isto sæculo vel non regenerati exeunt, vel ligati ? quantus est etiam lætus fidelium suorum, qui eos secum in vitæ æternæ requie non habebunt ? » Hec ille. Nec his dissimilia scribit S. Leo in epist. 91. ad Theodorum. Ex quibus loci intelligimus, sacramentalem reconciliacionem vim habere justificandi, neque esse solum annuntiationem acceptæ, vel accipiendæ justificationis.

Deinde, si Sacerdos non aliter peccata remitteret, quam annuntians divinas promissio-

nes : certe non nisi frustra ac ridicule ab-solverentur surdi, et ii, qui ob vim morbi sensibus sunt destituti. *Ne effundas sermonem meum*, inquit Sapiens Eccles. 32, *ubi non est auditus* (1). At in Ecclesia veteri, non solum surdi, sed etiam ii, qui ob vim morbi extra se positi erant, aliquando reconciliabantur, ut patet ex Augustino lib. 1. de adulterinis conjugis cap. ult. et Leone in epist. paulo ante citata ad Theodorum, et ex Concilio Carthaginiensi IV. can. 76. et Arausiano can. 12.

Tertio, si absolutio esset annuntiatio remissionis peccatorum, vel temeraria esset, vel superflua. Nam cum Minister dicit : *Remittuntur tibi peccata*, aut absolute hoc pronuntiat, aut ex hypothesi, si videlicet credas, et ut oportet penitentiam agas. Si absolute : temere id pronuntiat, cum ignoret, an is, qui reconciliacionem petit, si vere penitens, et fidem habeat, qualis requiritur ad justificationem : et præterea etiamsi aliquo modo id Minister nosset, melius tamen novit ipse penitens, proinde non eget annuntiatione illa Ministri, quæ nihil ei addere potest certitudinis. Si vero est conditionalis Absolutio (ut Calvinus admittit) non potest talis Absolutio certum ac securum efficere penitentem, cum ex incerta conditione dependeat : et tamen adversarii, vix alium finem absolutiois agnoscunt, quam ut certum reddat hominem acceptæ justificationis.

Quarto, si absolutio non est actus judicialis, sed simplex annuntiatio divinæ promissionis, quæ in Evangelio scripta extat, non minus absolvere poterit laicus, imò etiam femina, aut puer, aut infidelis quispiam, aut diabolus, vel etiam psittacus, si doceatur ea verba, quam Sacerdos. Et quamquam adversarii id concedant, quia sequitur evidenter ex ipsorum principiis, tamen est contra omnium veterum confessionem, et contra consuetudinem omnium Ecclesiarum, et omnium seculorum, de qua re suo loco plura dicemus.

(1) Ecl. XXXII, 6.

CAPUT III.

Confirmatur eadem veritas ex figuris, quæ Confessionem sacramentalem præcesserunt.

Sacramenta Christiana, ac præsertim ea, quæ magis necessaria sunt, non simpliciter in divinis litteris indicantur, sed primum in lege naturæ et Mosis adumbrata, ac præannuntiata, deinde a Christo promissa, tum instituta, postea frequentata, et commendata in Scripturis inveniuntur.

Sic Baptismus in lege naturæ adumbratus fuit per arcam Noe, et circumcisionem in lege scripta, per transitum maris rubri, et probaticam piscinam; ac demum propinquante lege gratiæ, per Baptismum Joannis, deinde a Christo promissus fuit, Joan. III, 3: *Nisi quis renatus fuerit etc.* Postea disertis verbis imperatus Matthæi ultimo 19: *Baptizate omnes gentes etc.* denique in Actis Apostolorum, et in epistolis beati Pauli passim exhibitus, et commendatus legitur.

Sic etiam Eucharistia figurata primum fuit in lege naturæ per panem et vinum Melchisedech; in lege scripta per agnum paschalem et panes propositionis; in ipso Evangelio per multiplicationem panum: deinde, promissa Joan. vi, 52: *Panis quem ego dabo*, postea instituta Matth. xxvi, 26: *Accipite et manducate etc.* Denique frequentata, et commendata ab Apostolis Act. I. et II. Corinth. x et xi.

Quod idem de confessione demonstrari potest. Deus enim in lege nature non semel exegit confessionem peccati: clarius eandem præscripsit in lege Mosis: eandem Christus in Evangelio variis figuris expressit: eandem postea promissit, et instituit: accessit denique usus ejus tempore Apostolorum, necnon exhortatio, et commendatio.

Et quoniam de promissione, et institutione, ex quibus præcipuum argumentum sumitur, diximus, cap. superiore: nunc de iis, quæ promissionem et institutionem, vel præcesserunt, vel secuta sunt, quæque ad eandem veritatem confirmandam non parum valent, breviter dicemus.

Porro ex figuris duplex argumentum sumi potest. Primum enim si confessio, quam Deus in Testamento veteri exigebat, figura quædam erat, ut revera erat, cum omnia contingerent illis in figuram I Corinth. 10.

certe necesse est, ut in Testamento novo sit etiam confessio peccatorum a Deo præcepta, et quidem tanto exactior et perfectior, quanto res figurata figuris ipsis præstat. Deinde, si confessio necessaria erat coram Dei Ministro, eo tempore, quo nondum data erat Sacerdotibus potestas remittendi peccata: quis non inde colligat, multo majore ratione æquum fuisse, ut confessio tanquam necessaria imperaretur, tempore novi Testamenti, quo tanto cum fructu confiteri possumus, ut legitimam confessionem continuo certa Absolutio consequatur?

Prima igitur figura habetur Genes. 3. et 4. ubi Deus primum ab Adamo et Eva, deinde a Cain Confessionem peccati exegit. In his locis exigitur confessio, non solum cordis, sed etiam oris, nec solum in genere, sed etiam in speciali, nec tantum coram Deo, sed etiam coram ejus Ministro. Nam interrogatio illa facta est per Angelum in forma humana apparentem, ut patet ex eo, quod ambulabat in Paradiso ab auram post meridiem. Ex quo intelligimus magnam fuisse similitudinem inter illam confessionem, et eam, quæ nunc fit sacerdoti, qui est etiam Angelus Domini, teste Malachia cap. 2. ut non sine causa, una dicatur fuisse figura alterius.

Quare Tertullianus in lib. II. adversus Marcionem, hanc figuram expendens, ita loquitur: « Interrogat Deus quasi incertus, et ut hinc liberi arbitrii probans hominem, in causa vel negationis, vel confessionis, ut daret ei locum sponte confitendi delictum, et hoc nomine revelandi: sicut de Cain sciscitatur, ubi nam frater ejus, quasi non jam vociferatum a terra sanguinem Abelis audisset, sed ut et ille habere potestatem ex eadem arbitrii potestate sponte negandi delicti, et hoc nomine gravandi: atque ita nobis conderentur exempla confitentorum potius delictorum, quam negandorum, ut jam tunc initiaretur Evangelica doctrina: Ex ore tuo justificaberis, et ex ore tuo damnaberis. »

S. etiam Ambrosius in lib. de Paradiso, cap. 14. et lib. II. de Cain et Abel, cap. 9. et S. Gregorius lib. XXII. Moral. cap. 13. et S. Joannes Chrysostomus hom. 18. in Genes. hæc loca de Confessione exponunt, ac dicunt, Deum ab illis confessionem extorquere voluisse, ut confessione delerent, quod transgrediendo commiserant.

Secunda figura habetur Levit. 13. et 14. ubi iudicium lepræ solis committitur Sacerdotibus, et cogebantur leprosi se Sacerdo-

tibus sistere, ac prodere, et juxta eorum arbitrium vel extra castra manere, vel post curationem ad castra reverti: quam etiam legem Dominus approbavit Matth. VIII, 4. cum leproso a se curato dixit: *Vade, ostende te sacerdoti, etc.*

Hanc figuram fuisse Sacramenti Confessionis, docent Chrysostomus lib. 3. de Sacerdotio, et S. Hieronymus in cap. 16. Matthæi. Hinc enim colligit S. Hieronymus oportere Sacerdotes, cognoscere peccatorum varietates; et S. Chrysostomus monet, officium Sacerdotum Christianorum longe excellentius esse quam olim fuerit Judæorum, cum illis, lepram non curare, sed curatam ostendere; nostris, peccata non curata ostendere, sed vere curare concessum sit.

Joannes Calvinus lib. III. Institut. cap. 4. § 4. hoc argumentum contemnere videtur, et tamen operose diluere conatur: « Videamus, inquit, quibus argumentis Confessionem hanc Dei esse mandatum probant. Misit, inquit, leprosus Dominus ad Sacerdotes? Quid? misisse ad Confessionem? quis unquam fando audivit, audiendis confessionibus præfectos Leviticos Sacerdotes? » At neque nos dicimus, missos leprosos a Christo ad Sacerdotes, ut illis peccata sua confiterentur, sed ex figura, cum Chrysostomo et Hieronymo, ducimus argumentum. Ut enim in lege veteri cognitio lepræ corporalis, ita in nova cognitio lepræ spiritualis ad Sacerdotes pertinet; et ideo cum legimus ab ipso Christo leprosos ad Sacerdotes Leviticos missos, allegorice intelligimus, missos peccatores ad Sacerdotes Evangelicos.

Neque hoc Calvinus ignorasse, sed ansam calumniandi accipere voluisse, testantur verba sequentia: « Confugiunt, inquit, ad allegorias. Sancitum erat lege Mosaica, ut Sacerdotes discernere inter lepram et lepram. Peccatum spirituale est lepra: de hac pronuntiare Sacerdotum est. Antequam respondeo, quero obiter: Si hic locus, spiritualis lepræ eos iudices facit, cur naturalis et carnalis lepræ cognitionem ad se trahunt? scilicet hoc non est Scripturis ludere: Lex cognitionem lepræ defert Sacerdotibus Leviticis, hanc nobis usurpamus; peccatum est lepra spiritualis; simul et peccati cognitores. Nunc respondeo: translato sacerdotio, necesse est legis translationem fieri. Omnia Sacerdotia ad Christum translata sunt, in eo impleta, et finita: ad eum igitur unum jus omne, et honor sacerdotii translatus est. »

Ad questionem obiter propositam, respondeo, Calvinum obiter mentiri, cum scribit, Sacerdotes Christianos ad se trahere cognitionem lepræ corporalis. Neque enim hujus rei vel testimonium, vel exemplum producere poterit: apud nos enim de lepra corporali medici respondere solent, non Sacerdotes. Exstat quidem in jure canonico titulus de conjugio leprosozum; sed is titulus nihil habet commune cum legibus leviticis de leprosis. Leges enim Leviticæ præscribunt rationem dijudicandæ lepræ, et sacrificia, quæ pro leprosis offerenda sunt. Jus vero canonicum neque de ratione lepræ dijudicandæ, neque de sacrificiis tractat, neque leges illas leviticæ ulla ex parte servandas præscribit; sed solum docet, non esse lepram, ut neque ullum alium morbum corporalem, justam causam divortii inter conjuges. Non igitur in Scripturis ludimus, neque cognitionem lepræ corporalis nobis usurpamus, præsertim ex vi legis Mosaicæ: sed argumentum ex figura ducimus, ut ante diximus.

Ad solutionem autem argumento nostro a Calvino adhibitam, respondeo, sacerdotium in Christo esse translatum, sed Christum, non per se, sed per suos Ministros in terris fungi sacerdotio. Itaque sicut per Ministros suos concionatur, baptizat, absolvit, ligat, sacrificium offert etc., ita quoque per suos Ministros cognoscit causas lepræ spiritualis, et ad ejusmodi Ministros spirituales leprosi accedere, et morbos suos detegere debent. Quod si sacerdotium ita ad solum Christum translatum esset, ut ab ejus ministris nullo modo pertineret, vel etiam (ut Calvinus loquitur) in Christo completum, ac finitum esset, et nullum jam in terris sacerdotium remaneret, certe nec lex ulla in terris remaneret. Eadem enim ratio sacerdotii, et legis est: si translatum est sacerdotium in cælum, et lex in cælum translata est: si extinctum est sacerdotium, extincta quoque est lex. Si vero nonnisi absurdissime dicitur lex Dei ita esse extincta, aut in cælum translata, ut nulla sit in terris: profecto non minus absurde dicitur, sacerdotium ita extinctum, aut in cælum esse translatum, ut inter homines nullum sit.

Addit deinde Calvinus: « Adhæc, importuna est ipsorum allegoria, quæ legem mere politicam inter caeremonias reponit. » At hic duo sunt errata. Primum enim lex de purgatione leprosi, non mere politica, sed maxima ex parte caeremonialis erat. Nam si

mere politica fuisset, ad principem politicum, non ad Sacerdotes pertinisset. Et quo modo politica lex est, et non potius caeremonialis, quæ jubet leprosum recludi septem diebus, dissumt gerere vestimentum, lavari aliquoties, offerre passeret, et agnos, tingi sanguine et oleo in extremp auriculae dextrae, et in pollice manus ac pedis dextri, et alia id genus multa? Deinde etiamsi mere politica lex illa fuisset, quid prohiberet quominus alicujus mysterii figuram gerere posset? certe transitus maris rubri, manna de cælo, aqua de petra, idololatrarum interfectio, non caeremonia, sed res gestæ fuerunt, et tamen Apostolus I. Corinth. 10. aperte scribit, omnia illa in figuram Hebræis contigisse, et ad nos earum rerum significationes pertinere. Neque caeremonia dici potest, quod Abraham duos filios habuerit, unum de ancilla, et unum de libera: et tamen ejus rei allegoriam B. Paulus exponit Galat. 4.

Concludit tandem Calvinus responsum suum his verbis: « Quamquam in re clara suffragium ulius hominis accersere pudet: ubi Christus pronuntiat, se jus legale relinquere Sacerdotibus integrum, tanquam professis Evangelii hostibus, qui semper ad obstrependum intenti erant, nisi os fuisset occlusum. Quare ut hanc possessionem retineant Papales sacerdotes, palam concedant in eorum partes, quos necesse est vi compesci, ne Christo maledicant, nam ad veros ejus Ministros nihil hoc pertinet. »

At quid est aliud aerem verberare, et sine hoste pugnare, si hoc non est? sic enim nos Calvinus ad Judaismum rejicit, quasi contenderemus, cognitionem lepræ corporalis juxta legem Leviticam, ad Sacerdotes Evangelicos pertinere, cum nos (ut sæpe diximus) non cognitionem lepræ corporalis, sed spiritualis, quæ per corporalem illam significabatur, nostris Sacerdotibus deferamus. Et vero si Calvinii ratiocinatio quidquam valeret, illud etiam efficeret, neminem posse a circumcissione carnali ad circumcissionem spirituales argumentum ducere, quin ad partes Judeorum Christi hostium, concedere videretur; et tamen Apostolus Paulus, qui in epistola ad Galatas circumcissionem Judaicam ab Ecclesia totis viribus amovet, idem in epist. ad Coloss. cap. 2. dicit nos omnes qui baptizati sumus, circumcisos esse circumcissione non manufacta, in expoliatione corpo-

(1) Num. V. 7. — (2) Levitico. V. 5.

ris carnis, sed circumcissione Christi. Sicut igitur circumcisio ad nos non pertinet, pertinet autem Baptismus, qui per circumcissionem significatur, et circumcisio spiritualis nominatur, sic etiam cognitio lepræ ad Sacerdotes Christianos non pertinet, pertinet autem cognitio peccati, quod per lepram significatur, et lepra spiritualis aptissime nominatur.

Tertia figura est Confessio, quam Deus instituit in Testamento veteri, et cui adjungi voluit loco cujusdam satisfactionis, oblationem sacrificii: de qua Num. 5. et Levitico etiam 5. testimonium habemus. Nam profecto si Confessio figurata erat a Deo instituta, et necessaria jure divino, quanto magis Confessio figurata esse debet a Deo instituta et necessaria jure divino?

Sed quoniam Martius Kemnitius in 2. part. Examinis pag. 984. contendit, Confessionem illam fuisse generalem. (Talis Confessio, inquit, in veteri Testamento erat, quando aliquis ad Sacerdotem adducebat hostiam offerendam pro peccato, pro delicto, pro ignorantia, pro contumacia etc. nec exigebatur ut peccatum illud in specie, et sigillatim cum omnibus circumstantiis sacerdoti exponeretur), ostendam breviter Confessionem illam certi peccati in specie fuisse.

Verba Scripturæ in lib. Num. cap. 5. sic habent: *Vir, sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, et per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum* (1). Ubi duo sunt observanda, primum illud, Confitebuntur, esse in conjugatione hitpael, quæ auget significationem, ita ut illud הוֹדוּ recte verti possit: *Expresse, et distincte confitebuntur*. Deinde illa verba: *Confitebuntur peccatum suum*, in Hebræo haberi cum majori explicatione, sic enim legitur: *Confitebuntur peccatum suum* *Agat Penitentiam pro peccato* (2), in Hebræo est illud idem vocabulum, quod in lib. Numer. sic enim legitur, *יִשָּׁחַח לִפְנֵי ה' אֱשֶׁר עָשָׂה*

In Levitico cap. 5. ubi nostra editio habet: *Agat Penitentiam pro peccato* (2), in Hebræo est illud idem vocabulum, quod in lib. Numer. sic enim legitur, *יִשָּׁחַח לִפְנֵי ה' אֱשֶׁר עָשָׂה*

כִּי אָשֶׁר עָשָׂה הוֹדוּ: *Et erit cum peccavit in uno ex his, confitebuntur aperte peccatum quod peccavit.*

Ad hæc testimonia Rabbidorum, et consuetudo gentis, satis aperte ostendit, præceptum hoc intelligendum esse de Confessione distincta, et in specie ejus peccati, pro quo expiando sacrificandum erat. De consuetudine Hebræorum, testes sunt Thomas Waldensis tomo 2. de Sacramentis cap. 137. ubi scribit se in Austria ab ipsis Hebræis cognovisse hanc eorum consuetudinem: et S. Antonius 3. part. lit. 14. cap. 6. §. 1. summæ Theologicae, ubi dicit, solere Judæos doctores ante mortem confiteri omnia peccata Levitæ alicui, si quem forte nacti fuerint. De testimoniis Rabbidorum vide Petrum Galatinum lib. 10. cap. 3. ubi multis testimoniis Rabbidorum probat, oportuisse in Confessione detegere peccatum in specie, et cum suis circumstantiis.

Adde quod omnino probabile est, Ecclesiasticum cap. 4. ad hoc præceptum legale observandum exhortari, cum ait: « Non confundaris confiteri peccata tua. Porro confessio timeri non solet in confessione, quæ soli Deo fit, aut quæ fit homini generatim, sed in ea solum, quæ fit homini in specie, ut experientia satis testatur.

Quarta figura est Matth. 3. et Marci 1. ubi legitur plurimos accurrisse ad Baptismum Joannis, confitentes peccata sua. Sicut enim Baptismus Joannis figura fuit Baptismi Christi, ita quoque et confessio, quæ Joanni fiebat, figura fuit Confessionis, quæ Christi Ministris facienda erat.

Quod autem Calvinus lib. III. Institut. cap. 4. §. 6. et Kemnitius in 2. parte Examinis pag. 986. dicunt, eos qui confitebantur Joanni, non in specie peccata sua confessos, sed in genere tantum se peccatores agnovisse, non est conforme verbis Evangelistorum. Uterque enim Evangelista disertis verbis posuit: *Confitentes peccata sua*, et Græce ἐξομολογούμενοι τὰ ἁμαρτίας ἑαυτῶν, aliud autem est, agnoscere se peccatores, aliud, peccata sua alicui confiteri.

Neque multum refert, quod illa confessio quæ coram Joanne fiebat, cum Baptismo conjuncta esset, cum nostra Confessio sacramentalis solum in iis locum habeat, qui post Baptismum peccant. Nam Baptismus Joannis non remittebat peccata ex opere operato, et ideo satis erat conveniens, ut non solum baptizarentur qui ad Joannem accedebant:

sed etiam confiterentur, ut variis modis ad veram contritionem, et satisfactionem excitarentur. Christi vero Baptismus non ponentibus obicem, ex opere operato peccata omnia, tum quoad culpam, tum quoad penam omnino remittit, et ideo nusquam legitur Apostoli ante Baptismum confessionem exigisse, aut satisfactionem ullam indixisse.

Quinta figura habetur Joan. XI. in historia Lazari. Quod enim Dominus et sepulchro prodire jussit Lazarum, et ab Apostolis solvi volnerit funeralia illa vincula quibus legatus erat, significari Patres dicunt, peccatores divina voce excitatos, foras prodire per Confessionem, et ministerio sacerdotum liberari a peccatorum vinculis per Absolutionem. S. Irenæus lib. v. cap. 13: « Hoc symbolum, inquit, ejus hominis, illegatus fuerat in peccatis, et propter hoc ait Dominus: Solvite illum, et dimittite eum abire. » S. Ambrosius lib. II. de Penitentia cap. 7. S. Augustinus tract. 49. in Joan. in Psal. 101. concione 2. serm. 8. et 44. de verbis Domini, et homil. 27. in lib. 50. homiliarum, et S. Gregorius hom. 26. in Evangel. et lib. 22. Moral. cap. 13. eandem figuram agnoscent et exponunt.

Sed occurrit Joannes Calvinus lib. III. Institut. cap. 4. §. 5. ac primum dicit, argumenta ex allegoriis non multum valere ad dogmata confirmanda. Sed neque nos in ejusmodi argumentis præcipuum fundamentum ad confirmanda dogmata collocamus, nisi allegoriæ in ipsa Scriptura explicentur, vel communi Patrum consensu, aut certa aliqua Ecclesiæ definitione constet, quorsum pertinent: quin tamen probabile argumentum inde sumi possit, quando magni viri, quales sunt quos citavimus, allegorias exponunt, negari nullo modo debet.

Deinde addit Calvinus, mentiri eos, qui scribunt, Christum imperasse discipulis, ad Lazarum dissolverent: « Dicunt, inquit, Dominus discipulis præcepit, ut suscitatum Lazarum fuscis solverent, et expedirent. Hoc primum mentiuntur: nusquam enim legitur, hoc dixisse Dominum discipulis, estque multo virisimilis, dixisse astantibus, quo circa Judæis ullam fraudis suspicionem evidenter fieret miraculum, et major sua virtus eluceret, quod nullo tactu, sed sola voce mortuos suscitaret. »

Miror impudentiam Calvinii, qui tam audacter S. Augustinum, et S. Gregorium mendacii arguere non veretur. Augustinus enim

est, qui serm. 8. et 44. de verbis Apostoli, scripsit, verba illa : *Solvite illum, et solve abire*, ad discipulos dicta a Christo fuisse; quod idem non semel repetit Gregorius, homil. 26. in Evangelia.

Sed quo argumento, quæso, Calvinus Augustinum et Gregorium mentitos esse convincet? siquidem in Evangelio tantum legimus : *Dixit eis, solve illum etc.* neque aliquid præcedit, unde certo colligamus, illud pronomen, eis, non referri ad discipulos.

Videtur autem illud, eis, ad eos referri, quibus paulo ante dictum est : *Tollite lapidem, iisdem enim dixit : Tollite lapidem, et, Solve eum.* Porro : *Tollite lapidem*, dixit circumstantibus, non exprimendo hos aut illos; sic enim legimus, *Aut Jesus : Tollite lapidem.* Domino autem absolute præcipiente aliquid circumstantibus, certe credibile est, discipulos, aut solos, aut cum primis obediisse. Quare licet ex Evangelio non possit certo colligi, qui Lazarum solverunt; tamen magna conjectura est, Apostolos fuisse.

Neque huic expositioni repugnat Chrysostomus, autsi qui sunt alii, qui in factum aliis quibusdam præter Apostolos tribuunt. Potuit enim fieri, et credibile est ita factum esse, ut Domino jubente multi simul accurrerent, tum ex Apostolis, tum ex aliis, et hi conjunctis viribus lapidem sustulerint, ac deinde alii manus Lazari, alii pedes solverint, alii velamen ex facie detraxerint, alii reliquum corpus expederint; neque ex hoc, quod Apostoli cum aliis Judæis Lazarum solverint, aliquid detrahitur de magnitudine miraculi.

Atque hæc dicta sint de calumnia mendacii; nam alioqui ad rem nostram nihil refert, utrum Apostoli, an alii quidam Lazarum solverint : ut enim hæc Lazari solutio figura sit Absolutionis sacerdotalis, satis est, si ii, qui Lazarum solverunt, in ea re ministri Christi fuerint, et Christo jubente id fecerint. Hoc enim contendimus, eos duntaxat potestatem habere peccata remittendi, quibus id Christus mandavit : quemadmodum ii soli Lazarum de monumento prodeuntem solverunt, quibus Christus dixerat : *Solve eum.* Quare S. Augustinus tract. 49. in Joannem nominat discipulos, sed generatim, ministros, cum de illis agit, quibus Christus dixit : *Solve eum.*

Addit postremo Calvinus aliam allegoriam

(1) Act. XIX, 48.

hujus explicationem : « Sed demus, inquit, hoc dictum discipulis : quid tum obtinebant? Dominum dedisse Apostolis solvendi potestatem. Quanto aptius, et magis dextre hæc allegorice tractari poterunt, si dicamus, hoc symbolo Deum voluisse fideles suos instituire, ut solverent a se suscitatos : hoc est, ne in memoriam peccata revocarent, quæ ipse oblitus esset : ne ceu peccatores damnarent, quos ipse absolvisset : ne adhuc exprobrarent, quæ ipse condonasset; ne ubi misericors ipse esset, et ad parcendum facilis, ipsi ad puniendum severi, et morosi essent? certe nihil ad ignoscendam flectere nos magis debet, quam Judicis exemplum, qui se nimium rigidis et inhumanis implacabilem fore minatur. Eant nunc et allegorias suas venditent. » Hæc ille.

Quæ sane explicatio nihil est mirum, si nulli veterum Patrum in mentem venerit, cum ineptissima sit. Nam quod Patres dicunt, per mortuum significari peccatorem; per excitationem, conversionem, per egressionem ex monumento, confessionem; per vincula, peccata; per solutionem, remissionem; id totum et maximam habet signi cum re significata similitudinem, et ex Scripturis sanctis confirmari potest. At quod Calvinus dicit, nullum habet neque in Scripturis, neque in rei similitudine fundamentum. Quis enim usquam legit, non exprobrare, aut non recordari, esse solvere? aut quis sanus diceret, non exprobrare esse solvere, cum solvere sit aliquid agere, non exprobrare sit non agere? Sed his nugis omissis, ad alia veniamus.

CAPUT IV.

Confirmatur eadem veritas ex aliis locis novi Testamenti.

Diximus hæcenus de figuris, quæ Confessionis institutionem præcesserunt : nunc de usu, commendatione, atque exhortatione, quæ institutionem consecuta sunt, breviter dicemus.

Primus igitur locus habetur in Actis Apostolicis, cap. 49 (1), ubi sic legimus : *Multi credentium veniebant, confitentes, et annuntiantes actus suos : multi autem ex eis, qui erant cu-*

riosa seclati, contulerunt libros, et combusserunt coram omnibus.

Hic locus accipiendus est in primis de confessione fidelium post Baptismum; illi enim proprie dici solent credentes, ut patet Actor. 3. 4. et 5. 1 Thess. 1. et alibi; neque hoc negant adversarii. Deinde loquitur Scriptura de confessione peccatorum in specie, ut ex illis verbis colligitur : *Confitentes actus suos.* Denique agitur hoc loco de confessione facta non soli Deo, sed etiam homini : nam ad Paulum veniebant, ut confiterentur actus suos. Et quoniam eo tempore nulla extabat Ecclesiæ constitutio de confessione peccatorum facienda, id sequitur, ut ab ipso Christo ejusmodi Confessio fuerit instituta.

Sed occurrit in primis Lutherus, qui in sua versione, per actus, miracula intelligenda esse docuit : quem secutus est Joannes Brentius, in commentario hujus loci.

Sed hanc expositionem non solum rejicit communis Catholicorum consensus, et ipsius etiam venerabilis Bedæ, in cap. 1. Marc. sed multo maxima pars adversariorum, ut Melancthon, Calvinus, Beza, Bullingerus, Sarcerius in Acta Apostolorum, et Illyrius Centur. 1. lib. II cap. 4. col. 347. et Kemnitiuss in 2. par. Exam. pag. 987. Deinde inauditum est; ut miracula dicantur actus nostri, cum sint opera plane divina : multo etiam absurdus est, ut confiteri actus suos, sit, jactare miracula a se facta. Adde, quod causa hujus Confessionis, Luca teste, fuit ingens quidam terror ex divina ultione in eos, qui abutebantur nomine Jesu et Pauli ad quæstum : terror autem divinæ ultionis, ad confessionem peccatorum, non ad prædicationem propriæ laudis, homines impellere consuevit. Denique Syriaca editio disertis verbis reddidit, Offensas.

Kemnitiuss loco citato duas indicat solutiones ad nostrum argumentum. Una est, quod in hoc loco Actorum agatur de confessione generali, quæ Ephesii agnoscebant, actiones suas ad normam verbi Dei non congruere. Altera, quod in specie confessi sint aliqua peccata, per modum exempli, non tamen omnia.

Sed prima solutio facile refellitur. Nam in primis voces illæ, *actus suos*, satis indicant confessionem factam esse in specie : nemo enim proprie dici potest confiteri actus suos,

qui solum dicit se peccatorem esse. Deinde vox Annuntio, et græce ἀναγγέλλω, qua utitur hoc loco sanctus Lucas, significat distincte aliquid narrare : et in editione Syriaca habetur vox שָׁפַר, quæ idem significat quod Hebraicum שָׁפַר saphar : proinde recte verbi posset : *Numerantes peccata sua.* Denique unde cognovisset B. Paulus illos fuisse curiosa sectatos, adeo ut libros eorum comburi juberet, nisi in specie peccata sua confessi fuissent?

Alter solutio, quæ est etiam Calvini in Comment. Actor et Magdeburgensium Centur. 1. lib. II. cap. 4. col. 360. repugnat toti Scripturæ : ubique enim Scriptura, cum absolute de peccatis loquitur, de omnibus peccatis intelligi solet, et debet; et si liceret exponere de quibusdam, non de omnibus, absurdissima sententiæ in divinis litteris invenirentur. Dan 4. *Peccata tua elemosynis redime.* Matth. 1. *Ipse enim saltem faciet populum suam a peccatis eorum.* Matth. 9. *Confide fili, dimittuntur tibi peccata.* Luc. 7. *Remittuntur tibi peccata.* Luc. 11. *Dimitte nobis peccata nostra.* Joan. 1. *Eccæ qui tollit peccata mundi.* Actor. xxvi. *Abiit peccata tua, invocato nomine ipsius (1).* In his et aliis infinitis locis non ponitur signum universale, et tamen nemo dubitavit unquam, quin subintellexerit, et idem sit : *Peccata tua elemosynis redime*, et, *Omnia peccata tua elemosynis redime.* Quare secundum usum Scripturæ confiteri, et annunciare actus suos, nihil potest esse aliud, nisi, palam facere omnia sua peccata.

Præter hanc solutionem, quam breviter refutavimus libuit Calvino in comment. Actor, aliquot anticheses proponere, inter confessionem horum Ephesiorum, et Confessionem, quæ nunc est in usu apud Catholicos; ut videlicet ostenderet, nihil hunc locum Actorum ad rem nostram facere : « Hoc, inquit, semel legimus confessos esse : Papæ lex quotannis ut minimum repeti jubet. Isti sponte prodierunt : Papa necessitate omnes obligat. Lucas multos venisse dicit, non omnes : in lege Papæ nulla exceptio. Isti coram fidelium cœtu se humiliarunt : Papæ longe aliud mandat, ut clancularis surreptis in aures proprii Sacerdotis obmurmuret peccator. En quam dextre Scripturas ab profundis suas fallacias accommodat. » Hæc ille.

(1) Dan. IV, 24; Matth. I, 21; Matth. IX, 2; Luc. VII, 48; Luc. XI, 4; Joan. I, 29; Act. XXII, 16.